

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

31 761 02 Házi időszakos gyermekgondozó

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Napközbeni gyermekellátás dilemmáinak értelmezése
esetleírás alapján

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő: 15 perc, válaszadási idő: 15 perc)
A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30 %

A 315/2013. (VIII.28.) Korm. rendelet 3.§. (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai
vizsga szóbeli tételait a ~~SKT-T/1064-20/2016~~... számon kiadom.

Jóváhagyta:

Mester Dániel
főosztályvezető

2016

NEMZETI REHABILITÁCIÓS ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL

Érvényes: 2016. 11. 28.-tól

A vizsgafeladat ismertetése: Gyermekvédelmi ismeretek, gyermekellátási alapfeladatok és gyermeknevelési ismeretek, gyermekfelügyeleti feladatok és dokumentációs ismeretek, a házi gyermekfelügyelet, mint speciális munkaterület témakörökből központilag összeállított szóbeli tételsor alapján.

A feladatsor 1-15-ig számozott vizsgakérdéseit ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzótételek, amelyek tanári példányként is használhatóak.

A tételekhez segédeszköz nem használható.

A tételsor a 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. Milyen dilemmákat tud felállítani az alábbi eset kapcsán?

A. J. 8 éves gyermek lop a gyermekotthonhoz közeli boltban kisebb értékű csokoládékat. Erről a vele együtt vásárolni járó 9 éves B. A-tól értesül, aki elmondja még, hogy valószínűen nem először fordult elő, hogy J. lopott, mert az iskolában többször ajándékozta meg társait cukorkákkal, csokoládékkal. Ezzel próbálja elérni, hogy osztálytársai elfogadják. A hallottak alapján felidéződik önben, hogy az elmúlt héten a gyermekotthonban az egyik gyermekek elpanaszolta, hogy eltűnt az asztaláról az az összeg, melyet a zsebpénzéből tartalékolt.

A gyermek iratanyagából megtudja, hogy A.J. beutalását az apai nagyszülő kezdeményezte. Fia, A.J. édesapja jelenleg börtönbüntetését tölti lopás bűncselekmény miatt, a gyermek édesanyja pedig ismeretlen helyen tartózkodik. A gyermek eltartása így az apai nagyszülőre maradt, aki most anyagi helyzetére és megromlott egészségi állapotára hivatkozva kérte a gyermek gondozásba vételét.

Egyéb forrásokból az is tudomására jut, hogy az anyát illetve az apai nagyszülőt is érték már tetten kisebb lopások miatt, ahol a gyermek is velük volt.

Konkrét, bizonyítható információkkal sem a lopást illetően, sem a családi bűnözői karrierekkel kapcsolatban nem rendelkezik.

Az információ tartalom vázlata

- A dilemma fogalma
- A dilemmák típusai
- Az előítélet fogalma
- Az előítéletek működése
- A devianciák fogalma
- A devianciák kialakulásának okai
- Az információszerzés és - kezelés dilemmái
- A személyiségjogok és az adatvédelem jogi szabályainak betartása
- A beavatkozási dilemma értelmezése az eset kapcsán
- A gyermekek és fiatalok büntethetőségének kérdései

2. Milyen dilemmák vetődnek fel az alábbi eset kapcsán?

B.I. két hete az ön gyermekcsoportjába került. Ön áll hozzá legközelebb a gyermekotthon munkatársai közül, ezért önhöz fordul tanácsért. Az ön segítségét kéri abban, hogy mit tegyen: megtartsa-e terhességét.

B.I. 12 és fél éves leány kiemelésére a családból azért került sor, mert elhagyva a családi házat, összeköltözött a szomszédjukban lakó 17 éves R.B.-vel. Iskolába nem jár és két hónapos terhes. A környezettanulmány tanúsága szerint B.I. szülei nem találnak a történetekben semmi rosszat, elvetendőt hiszen, amint az anya elmondta, ő is 12 évesen szülte első gyermekét, B.I. nővérét, aki 13 évesen ment el otthonról, s szülte meg gyermekét.

R.B. szülei is rendjén valónak találják a történeteket, vállalják a születendő gyermek felnevelését.

R.B.-ék egy kétszobás lakásban laknak. Az egyik szobában élnek a szülők, a két kisebb, fű gyermekükkel, a másik szobában B.I. és R.B.

B.I.-t bekerülése utáni napokban R.B. gyakran látogatta, ám az idő múlásával a látogatások ritkulnak. Úgy tűnik, hogy B.I. sem hiányolja a gyakoribb találkozásokat.

Az információ tartalom vázlata:

- A szakember és a kliens közötti bizalmi kapcsolat értelmezése
- Az információkezelés dilemmái
- „Ki a kliens” kérdése
- Jogi dilemmák
- Az emberi jogok és a személyiségjogok
- A gyermekek jogi védelmének alapszabályai
- A tankötelezettség szabályai
- A szülői felelősség jogi értelmezése
- A családból való kiemelés dilemmái
- A gyermekek és fiatalok büntethetősége
- A kultúrák egymás mellett élésének dilemmái
- A beavatkozás dilemmái

3. Segítség lenne-e a gyermekek kiemelése saját családjukból?

Az illetékes gyermekjóléti szolgálat a kilenc testvér közül hét kiskorú védelembe vételének megszüntetésére és nevelésbe vételének elrendelésére tett javaslatot (a háromhetes csecsemőt és a másfél éves leánykát nem vennék védelembe). Indokaik szerint az óvodáskorúak esetében beszoktatási nehézségek merültek fel, az iskolások esetében, pedig a tanulmányi problémákat tapasztaltak.

A házaspár a kilenc gyermekkel az apai nagyszülői házban él, ahová úgy három hete befogadták az egész családot. A belterületi, szoba-konyhás, de utólag még egy helyiséggel megtoldott, komfort nélküli parasztház egyetlen fűtött helyisége a nagyszoba, az ágyakon és néhány széken kívül itt már hely sincs több bútornak, a vizet a kerti csapról hordják be.

A nagyszülők a fiuk és a menyük életviteléről őszinte elismeréssel beszéltek. Elmondták, hogy a fiuk dolgos és hazaadja a pénzt – azt a gyermekekre költik –; a menyük ellátja és összetartja a családot, ez az ő szemükben igen fontos érték. A szülők és az apai nagyszülők viszonya jó, barátságos és egymás megsegítésére alkalmas. A nagymama és a nagypapa el tudja látni a gyermekek felügyeletét. A nagyszülők korukhoz és egészségi állapotukhoz mérten (63 és 69 évesek) megfelelően gondoskodnak a gyermekekről.

A nagypapa nyugdíjügyének intézéséhez segítségre, tanácsra és utánjárásra is szüksége lenne, ezt eddig nem tudták megoldani. A nagymama ugyan írástudatlan, de kifejtette, hogy ő mindig szigorúan elküldi reggel az iskolásokat, mert ebben rendnek kell lenni. Az iskolába járás elősegítésében a nagyszülők partnernek tűnnek, a délutáni tanulásnak és leckeírásnak viszont nem igazán érzik a jelentőségét.

A viszonylag fiatal, feltörekvő szándékú cigány házaspár látogatásunkkor éppen hivatali ügyeinek intézéséből tért haza kiöltözve. A szülők kötelességeik teljesítésére törekszenek. A férj 1996-tól munkanélküli, tavaly a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével jutott közmunkához, nagy örömmel újságolta, hogy most 8 hónapra ismét szerződést kötöttek vele. A szülőkkel való beszélgetésből az érződik ki, hogy ők szeretnék megnyugtatóan rendezni a saját helyzetüket. A családnak szándékában állt a csecsemő érkezése előtt kicsit rendbe szedni, kimeszteni a nagyszülőktől ugyan messzebbi, kültelki kolóniában lévő házat, és oda visszaköltözni. Reménykednek abban, hogy az időjárás is barátságosabbra és szárazabbra fordul, így a gyerekeknek sem jelent majd akkora gondot a bejárás. Nagyon szeretnének beköltözni a településre, de a lakáshoz jutás önerőből, teljesen valószínűtlennek látszik. A közmunka díjából és a családi pótlékokból élve, szociális és anyagi helyzetük meglehetősen kilátástalan. Már tavaly ígéretet kaptak, hogy majd önkormányzati segítséggel rendszeresítenek egy kisbuszt, ami a kolóniából behordja az óvodába, iskolába a kint élő családok gyermekeit, előrelépés ebben az ügyben, azóta sem történt. A kolóniáról a gyerekeknek az iskoláig több mint 4 km-t kellene naponta kétszer megtenniük, ez jó idő esetén még kivitelezhető is megfelelő erőnléttel. Esőben viszont a majd három kilométeres kivezető földút sártengerré változik, az út menti tehénteleg trágyadombjai tovább nehezítik a helyzetet.

A kirendelt családgondozó és a családtagok közötti viszony nem megfelelő, a látogatások futólagosak, a bizalmi viszony nem épült ki, nem ül le a családnál, nem hallgatja meg őket. Szavait a családtagok kioktatásként, vádként, hibáztatásként élik meg.

Az információ tartalom vázlata:

- A védelembe vétel és a nevelésbe vétel fogalma és feltételei
- Szegénység fogalma
- A szegénység területi és társadalmi jellemzői
- A lakhatás támogatásának lehetőségei
- A tanulás segítésének lehetőségei
- A családi nevelés előnyei
- Szocializációs és értékütközések
- A kötődés és a biztonságérzet összefüggése
- A beavatkozási dilemma értelmezése az eset kapcsán

4. Mi az Ön feladata gyermekbántalmazás tüneteinek észlelésekor? Készítsen rövid jegyzőkönyvet az esetről!

A családban, melyhez önt házi gyermekfelügyeletre kérték a szülők elváltak s mindketten új kapcsolatban élnek. A gyermekeket az apa neveli új házastársával, de az anya havonta elviszi a gyerekeket a kapcsolattartás lehetőségével élve.

A családba tartozó négy éves kislány és hét éves nővére hétfőn az anyánál tartózkodott. Hétfőn Ön azt tapasztalja, hogy a kislány a szokásostól eltérően nagyon csendes, óvodából megérkezése után bevonul a szobájába. Az Ön hétfői élményekre vonatkozó kérdéseire nehezen válaszol, vagy semmit sem mond. Az esti fürdetésnél azt tapasztalja, hogy a gyermek hátán friss sérülések nyomai láthatók. Az ön kérdésére a gyermek nem válaszol.

Ön a hét éves nővérétől próbál információkhoz jutni az öccsének sérüléseiről. A kislány vonakodva elmondja, hogy Peti minduntalan felbosszantotta nevelőapját, aki hangosan, kemény szavakkal többször figyelmeztette. Állandó hangoskodásával, szaladgálásával nem hagyta nézni a meccsközvetítést a televízióban, még az asztalon álló sörösüveg tartalmát is kidöntötte a szőnyegre. Ezért a nevelőapa a keze ügyében lévő nadrágszíjjal a kislányt bántalmazta.

Az információ tartalom vázlata:

- A gyermekbántalmazás fajtái
- A bántalmazás testi és lelki tünetei
- A gyermekfelügyelő feladatai a bántalmazás tüneteinek észlelésekor
- Információszerzés lehetséges formái
- A bántalmazás traumájának enyhítési lehetőségei a mindennapi gyakorlatban
- Sérülések ellátásának szabályai
- Jelentési kötelezettségek
- Adminisztrációs feladatok

5. Milyen dilemmákat vet fel a speciális szükségletű gyermek ellátása?

Ön egy olyan családdal kerül kapcsolatba, melyben a 13 és fél éves fiú harmadjára járja az ötödik osztályt, immár magántanulónként. Az első bukás óta értékelhető tanulmányi és beilleszkedési erőfeszítéseket nem tett. Órai viselkedésével az osztály munkáját zavarja, testi erejének növekedtével sakkban tartja a kisebbeket, több lopási ügybe keveredett, hiányzásai egyre szaporodtak. A nyári szünettel, majd a kényszerű magántanulónvá válással hirtelen megduzzadt szabadideje tovább rontott a helyzeten. Rendszeresen a fővárosba szökött, s csak napok múlva került elő, magáról hírt nem adott, a család számára ismeretlen helyen tartózkodott. Az így eltelt idők alatti történésekről később sem akart számot adni. Tetteit, kalandozásait nem magyarázza, nem is mentegeti. A Budapesten töltött idő eseményeiről egyáltalán nem kíván nyilatkozni azon túl, hogy „ott sok minden történt”. Két fiatal férfival lakott. Az idősebbé volt a lakás, aki állítólag bízta, hogy tegyen félre a nem részletezett módon szerzett pénzéből, mert még kicsi, de hazakiutását nem szorgalmazta.

A fiú nem tartja problémának, hogy családja, rokonai nem ismerik a baráti körét, sőt azt sem hogy előtük tartózkodási helye, elfoglaltsága is ismeretlen marad. Ezt ő mélyen magánügyként tekinti, s így is kezeli.

Ebben a helyzetben a család azt fontolgatja, hogy a gyermekkel nem boldogulnak, láthatóan külön és megmagyarázhatatlan dolgaiért felelősséget nem vállalnak, ezért kérik a gyermek nevelésbe vételét.

Az információ tartalom vázlata:

- A gyermek megismerésének lehetséges módjai
- Speciális szükségletű gyermek meghatározása
- A kamaszkor lélektani jellemzői
- A család, mint szocializációs színtér
- Énkép, identitás kialakulásának feltételei
- A kamaszkori konfliktusok okai
- Magatartási, viselkedési zavaros gyermek nevelésének kérdései
- A nevelésbe vétel előnyei, hátrányai
- A kliens autonómiája

6. Mit tehet ön a saját lelki egészsége érdekében?

Ön évek óta a segítő hivatást művel nehéz helyzetben lévő szülőkkel s egyre gyakrabban érzi azt, hogy munkájának nincs értelme, mert hiába való minden igyekezete, nem tud segíteni az önhöz segítségért fordulóknak.

Ön teljes odaadással fordul a nehéz helyzetben lévők problémái felé, átérzi nehéz helyzetüket, próbál alternatívákat találni problémájuk megoldására. A problémák azonban egyre nagyobbak és összetettebbek, így nagyon gyakran az első beszélgetésekkor belemélyednek az aktuális helyzetbe, s nem marad idő az elvárások tisztázására, tudatosítására és az együttműködés kereteinek meghatározására. Az esetek megoldásába való gyors belevágással egyre kevésbé sikerül távolságot tartani az egyéni, személyes problémáktól, egyre nehezebb szétválasztani, hogy mi az, ami a közös munkával valóban elérhető, s mi az, amit a szülőknek kell belső munkával feldolgozniuk.

Egyre inkább szükségét érzi annak, hogy szakmai problémáit megbeszélje valakivel, de ez szinte reménytelennek tűnik, hiszen a településen egyedül dolgozik segítő munkakörben. Munkájával kapcsolatos problémáit nem akarja hazavinni, de a településen nincs senki, akivel megbeszélhetné azokat, hiszen mindenki ismer mindenkit, s védeni szeretné az önhöz fordulókat is. Így aztán egyre többször marad magára azokkal az önben felmerülő kérdésekkel, hogy jól csinálja-e munkáját, mennyire részese a kudarccal végződő eseteknek, vajon miként oldják meg az önéhez hasonló eseteket mások?

Az információ tartalom vázlata:

- A szakmai titoktartás szabályai
- A hatékony segítség akadályai
- A segítő szakember felelőssége
- A segítő foglalkozás pszichés hatásai
- A kiégés jelei
- Az önismeretfejlesztés lehetőségei
- A szakmai önvédelem technikái
- A szakmai megújulás lehetőségei, formái

7. Milyen dilemmák vetődnek fel az alábbi eset kapcsán?

Őn a házi gyermekfelügyelet első hete alatt azt tapasztalja, hogy az Önre bízott gyermek mozgása összerendezetlen, sík terepen gyakran megbotlik, elesik, lépcsőn csak négykézláb tud felmenni, fogása bizonytalan, kisebb tárgyakat is gyakran kiejt a kezéből.

Megfigyeléseikről az anyával beszélgetést kezdeményez, aki elmondja, hogy gyermeke valóban kissé ügyetlenebbnek tűnik mozgásában négy éves testvérétől, de egyéb területeken nem tapasztalt eltérést a két gyermekének fejlődése között. Az anya azt is elmondja, hogy számára nagyon fontos, hogy a gyermeke ellátását meg tudja oldani, hiszen ezen múlik munkahelyének megtartása, de nem akarja a gyermeket bölcsődébe adni. Attól tart, hogy ott nem tudnának megfelelően gondoskodni a gyermekéről.

Az információ tartalom vázlata:

- Inklúzió fogalma
- Integráció fogalma, megvalósításának szempontjai
- Az integráció előnyei és hátrányai
- A segítségnyújtás, korai fejlesztés elvei (erőszakmentesség, szülői kérés teljesítése időben, titoktartás, komplex vizsgálat, szülői igények, életkörülmények, lehetőségek, gyerek a középpontban, kis lépések folyamatosság, szülő-segítő harmonikus kapcsolata, információ stb.)
- Kompetencia dilemma
- Prioritás dilemma
- A mozgásfejlettség kisgyermekkorai jellemzői
- Korai fejlesztés
- A sajátos ütemű fejlődés megnyilvánulási jelei
- Sajátos nevelési igény szükségességének felismerése
- A sajátos szükségletű gyermekek fejlesztésének intézményei, lehetőségei

8. Készítsen napi feladattervet szombati ügyeleti beosztásához! Indokolja meg a tervezett tevékenységek kiválasztását!

Ön szombati műszakjában egyedül dolgozik a gyermekotthonban. Minden gyermek otthon van, senkinek sincs házon kívüli egyéb programja. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

A gyermekotthon házirendje és szokásai szerint szombaton történik a heti nagytakarítás, a hét közben használt ruhaneműk mosása is. A gyermekotthon épületében, a földszinten van egy nagyobb szoba (25 m²) s itt található a konyha, kamra is. Az emeleten a négy szobából kettő átjárható – de van külön bejáratuk is a közlekedőből (ezek egyenként 20 m²-sek), kettő pedig teljesen külön bejáratú (18 és 20 m²). Ezen a szinten található még két darab vizesblokk, illetve két kisebb helység (egyenként 12-12 m²).

Az információ tartalom vázlata:

- A gyermekotthon heti- és napirendje
- A csoport kor és nem szerinti összetétele
- Napi önellátási feladatok
- Háztartási feladatok végzése
- A gyermek bevonása a napi munkálatokba
- Háztartási gépek célszerű, balesetmentes használata
- Egyéni képességek, érdeklődési kör figyelembevétele
- Közös élmény jelentősége
- Adminisztrációs feladatok

9. Készítse elő új gyermek befogadását a csoportba!

Az új gyermek érkezése három nap múlva esedékes. A 17 éves leány, akinek érkezését jelezték, a gyermekotthon székhelyétől 30 km-re lévő városban lakott és jelenleg is ott végzi tanulmányait, szakközépiskolában. Jelenleg is a városban élő szüleivel, testvérével szokott találkozni, de kapcsolatuk – főleg az apával – nem mondható kiegyensúlyozottnak. Iskolai szervezésű, délutáni elfoglaltságai között kézilabdázásról és szakmai versenyekre való felkészülésről lehet olvasni az anyagában. Az elhelyezési értekezleten az is kiderült, hogy van egy 18 éves barátja, aki szintén tanul még. Azonos tanulmányi érdeklődésük miatt gyakran együtt tanulnak, készülnek.

A csoport 10 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

Az információ tartalom vázlata:

- A már működő csoport jellemzői
- A gyermekközösség belső kapcsolatrendszere
- A csoport felkészítése új tag befogadására
- Új csoporttag, mint konfliktusforrás
- A gyermek megismerésének lehetőségei
- Az érkező leány beilleszkedésének segítése, bevonása a csoport életébe
- A csoport kialakult napirendje
- Az új tag napirendje
- Egyéni élettér kialakításának szempontjai

10. Milyen dilemmákkal kerül szembe Ön, az alapellátásban dolgozó munkatársként az alábbi eset kapcsán?

A Gyermekjóléti Szolgálathoz érkezett iskolai jelzések szerint a 12 éves T.J. állandóan fáradtnak, gondterheltnak tűnik. Társai hívására sem vesz részt délutáni játékokban, programokban. Tanulmányaiban megfelelő eredményeket ér el, de a saját maga által elvártnál alacsonyabb értékelések esetén szorongás, lehangoltság jelei vehetők észre viselkedésében. Igyekszik ezeknek a jegyeknek a kijavításában. Törekszik a külső elvárásoknak való teljes megfelelés elérésére.

T.J. édesanyjával kettesben él amióta édesapja elhagyta őket. Az anyához erős érzelmi szálak fűzik, mindent megtesz érte, mindenben meg akar felelni a saját maga által felállított elvárásoknak, gondoskodni akar édesanyjáról, fenn akarja tartani a család működésének látszatát. A gyermek apja időnként küld ugyan pénzt a gyermek számára, eleget tesz tartásdíj fizetési kötelezettségének, ám a két hónappal ezelőtti elköltözése óta személyes kapcsolatot nem tart sem a gyermekkel, sem a volt feleségével. Az anyát nagyon megviselte a férje távozása, azóta folyamatosan táppénzen van. Mióta fiával egyedül maradt nem jár társaságba, rokonai, baráti kapcsolatait hanyagolja, a lakásból szinte ki sem lép. A bevásárlásokat, hivatalos ügyek intézését a fia végzi. A háziorvos időnként meglátogatja az anyát a gyermek hívására, de a felírt gyógyszereket is T.J. váltja ki.

Az információ tartalom vázlata:

- Az információkezelés dilemmái
- Kinek az érdekét szolgálja
- A család feladatai és funkciója
- A családi szerepek
- Szerepkonfliktusok a családban
- A családi szerepek átalakulása a válás után
- A válás hatása a gyermekre
- A gyermek szükségleteinek sérülése
- A felkínálható ellátásokkal kapcsolatos dilemmák

11. „Megéri-e” az anyának visszamenni dolgozni – házi gyermekfelügyeletet igénybe venni másfél éves gyermekéhez?

Egy másfél éves kisfiú, V. Z. ellátására kérte az anya a házi gyermekfelügyelet keretében. A gyermek, a szülő és ön között az első napoktól kezdve elfogadás, kölcsönös szimpátia alakult ki. Ön azt tapasztalta, hogy amikor reggelente találkoztak, a gyermek kedvenc játékával és ruháiban hajlandó önnel maradni, együttlétük problémamentes volt. Az Ön helyettesítését végző kollégája azonban arról számolt be, hogy a gyermek minden alkalommal nagyon sírt, erősen kapaszkodott édesanyja nyakába, nem akarta őt elengedni.

Az egyébként jól fejlett gyermek gyakran náthás, ilyenkor még nehezebb az anyától való elválása.

Az anya négy órás munkaidőben dolgozik a munkahelyén. Ezt egyrészt a család anyagi helyzete, másrészt az anya munkája teszi szükségessé. Látna azonban, hogy gyermeke nehezen szokik hozzá az új gondozónőhöz azt fontolgatja, hogy vajon megéri-e a gyermeket ilyen megpróbáltatásoknak kiténni.

Az információ tartalom vázlata:

- A korai anya-gyerek kapcsolat jelentősége
- A biztonságérzet kialakulásának feltételei
- A kötődés kialakulásának feltételei
- A kötődés és a biztonságérzet összefüggései
- A társas kapcsolatok jelentősége a kisgyermek életében
- A gyermek és a szülő közötti „érdekellentét” lehetőség szerinti feloldása
- Időszakos elválás segítése
- A gyermek megnyugtatójának módszerei

12. Milyen dilemmák vetődnek fel az alábbi eset kapcsán?

Önt a szülő két éves gyermekének gondozására kérte. A gyermekkel eltöltött első hete alatt ön azt tapasztalja, hogy a gyermek mozgása összerendezetlen, sík terepen gyakran megbotlik, elesik, lépcsőn csak négykézláb tud felmenni, fogása bizonytalan, kisebb tárgyakat is gyakran kiejt a kezéből.

Megfigyeléseiről az anyával beszélgetést kezdeményez, aki elmondja, hogy gyermeke valóban kissé ügyetlenebbnek tűnik mozgásában négy éves testvérétől, de egyéb területeken nem tapasztalt eltérést a két gyermekének fejlődése között. Az anya azt is elmondja, hogy számára nagyon fontos, hogy a gyermeke számára kérje a házi gyermekfelügyeletet, mert csak így tudja megoldani a gyermek ellátását, munkahelyének megtartását.

Az információ tartalom vázlata:

- A segítségnyújtás, korai fejlesztés elvei (erőszakmentesség, szülői kérés teljesítése időben, titoktartás, komplex vizsgálat, szülői igények, életkörülmények, lehetőségek, gyerek a középpontban, kis lépések folyamatosság, szülő-segítő harmonikus kapcsolata, információ stb.)
- Kompetencia dilemma
- Prioritás dilemma
- A mozgásfejlettség kisgyermekkorai jellemzői
- Korai fejlesztés
- A sajátos ütemű fejlődés megnyilvánulási jelei
- Sajátos nevelési igény szükségességének felismerése
- A sajátos szükségletű gyermekek fejlesztésének intézményei, lehetőségei
- Inklúzió fogalma
- Integráció fogalma, megvalósításának szempontjai
- Az integráció előnyei és hátrányai

13. Mutassa be a különböző nevelési stílusok nevelési hatásait az alább eseteírás felhasználásával!

Az egyik délután a következő jelenetnek lesz tanúja, amikor az anya és az apa együtt érkeznek haza a két és fél éves kisfiúhoz. A gyermek éppen elmélyülten rajzol. Élvezi, hogy az előtte lévő sok színes ceruzát most csak ő használhatja, s nem akarja abbahagyni a rajzolást. Az anya nyugodt mozdulatokkal megteríti a vacsorához, összeszedi a gyermek játszórúháit, összehajtogatja azokat, az apa ül az asztalnál, s érzékelhetően egyre fogy a türelme, míg a gyermekre vár. Az anya már mindent elrendezett, előkészítette, de a gyermek továbbra sem jön, jele nem mutatkozik annak, hogy befejezné a rajzolást. Az apa türelmét veszti, felpattan és ráparancsol a gyerekekre, hogy azonnal rakja el a játékokat és jöjjön az asztalhoz. Az anya próbálja nyugtatni az apát, de ez nem jár sikerrel, sőt az apa indulattal a hangjában az anyát kezdi hibáztatni a gyermek szófogadatlansága miatt. Az apa szerint a gyermek jelenlegi viselkedése az anya túlzottan megengedő nevelési módszerének következménye, mellyel csak azt lehet elérni, hogy a gyerek sosem fogja megtanulni, hogy szót kell fogadnia. Az anya – oldani igyekszik az apában lévő feszültséget – nyugodt hangon szólítja meg fiát. Kéri, hogy mutassa meg neki a rajzát. Megbeszéli a rajzon látható „figurákat” s megígéri neki, hogy vacsora után közösen befejezik a rajzot. A gyermek elgondolkodni látszik az anya ajánlatán, majd feláll és az asztalhoz ül.

Az információ tartalom vázlata:

- A gyermeknevelési stílusok
- A gyermeknevelési stílusok hatásai
- A kettős nevelés fogalma
- Az apa viselkedésének nevelési hatásai
- Az anya viselkedésének nevelési hatásai
- Az empátia fogalma
- A konfliktus fogalma
- A szülők konfliktusának okai
- A gondozónó szerepe a családi nevelés befolyásolásában

14. Melyek a családdal való együttműködés nehézségei?

Ön egy három gyermekes családban tevékenykedik házi időszakos gyermekgondozóként. A szülőkkel való megismerkedés során folytatott beszélgetésekből az ön számára az derül ki, hogy a két, három és fél, valamint az öt éves gyermekét nevelő családban hiányos a napirend kialakultsága. A gyermekek hét és nyolc óra között ébrednek általában. Reggelizésre azonban csak tíz óra körül lehet őket rávenni. A két kisebb gyermek a játékból fel-felpattanva szalad oda a megterített asztalhoz s a játékot folytatva majszolja a felkapott ételt. Az ötéves gyermek viszonylag nyugodtan fogyasztja el a felkinált ételt, közben folyamatosan kólát kortyolgatva. A délelőtti tevékenységek közben többször is édességeket fogyasztanak, melyet a hűtőszekrényből önállóan vesznek ki.

Az ebédelés a reggelihez hasonlóan, zaklatott módon folyik. A gyermekek – mint az, az ön számára kiderült – nem szeretik a zöldségféléket, főzelékeket, a szülőkkel gyakran étkeznek gyorséttermekben.

Ebéd után csak a két éves gyermek vonul vissza a szobájába aludni. A két testvére nem hajlandó lepihenni annak ellenére, hogy ön a fáradtságuknak számtalan jelét észleli. Időnként el-elcsendesednek, eldőlnek a szőnyegen rövid intervallumokra, de gyakoriak közöttük ilyenkor a konfliktusok is.

Hazaérkezésükkor elmondta a szülőknek a napi történéseket és tapasztalatait. A szülőket nem lepte meg az, amit öntől hallottak, sőt elmondták, hogy hétvégeken is így szokott történni. Sokáig fennmaradnak esténként, így reggelenként hagyják őket addig, amíg maguktól fel nem ébrednek. Éppen ezért mindenki akkor reggelizik, amikor megéhezik. Az is kiderült az ön számára, hogy a szülők nem látnak semmi kivetni valót a gyermekek étkezési módjával, igényével kapcsolatban sem. Ők sem szeretik a főzelékeket, szívesebben fogyasztanak félkész, vagy kész termékeket. Ezek elkészítéséhez nem kell túl sok idő.

Ön próbálja a szülőknek elmondani, hogy milyen területeken lenne szükség az életmódbeli változtatásra a gyermekek egészséges fejlődése érdekében, de a szülők nem tulajdonítanak jelentőséget az ön által felvetett problémáknak.

Az információ tartalom vázlata:

- Fiziológiai szükségletek kisgyermekkorban
- Egészséges életmód ismérvei
- Az egészségnevelés lehetőségei
- Rendszeresség fontossága a gyermek életében
- Szokások és értékek a családban
- Megengedő (laissez faire) nevelés
- A szakember felelőssége az együttműködésben
- Kommunikációs zavarok
- A szokások megváltoztatásának lehetőségei
- A szakember felelőssége az együttműködésben
- Teendők együttműködési képtelenség esetén

15. Sérült gyermek a családban

Önt egy kislány házi gyermekfelügyeletét végzi. A gyermekkel való megismerkedés során érzékeli, hogy a gyermek láthatóan sajátos nevelési igényű. Az anyával való beszélgetés közben kiderül, hogy a gyermek diagnosztizáltan értelmileg elmaradott. Azt is megtudja, hogy a gyermek nagyon nehezen fogant, a negyvenes éveiben járó anyának ez a terhesség már a sokadik próbálkozása volt. Férjével együtt számtalan vizsgálaton vettek részt, de a sikertelen fogantatások és terhességek okára nem derül fény. Már szinte teljesen lemondtak arról, hogy saját gyermekük születhet, az örökbefogadás gondolatával foglalkoztak, amikor kiderült, hogy az anya várandós. Nagy örömmel és lelkesedéssel fogadták a hírt és várták a gyermek születését, s nagy aggodalommal figyelték a terhesség minden fázisát. Részt vettek minden vizsgálaton és tanácsadáson. A gyermek végre megszületett normál súllyal, jó életfunkciókkal. Gyanújuk, hogy a gyermek értelmi képességeiben nem megfelelően fejlődik csak a tágabb családban lévő, hasonló korú csecsemővel való összehasonlításkor erősödött meg. A védőnő tanácsára elvitték a gyermeket fejlődés-neurológiai vizsgálatra, ahol egyértelműen bebizonyosodott, hogy például a mozgáskoordinációban a kicsinek több hónapos elmaradása van. S valószínűsítették, hogy ez az elmaradás több területet is érint.

A bizonyosságot követően a szülők nagyon elkeseredtek. Próbálták a gyermek sérülésének okát keresni magukban, s nem egyszer az is megfordult a fejükben, hogy párjukban keresték a hibát. Voltak olyan időszakok is, amikor nem hitték el, hogy ez velük megtörténhetett, s abban reménykedtek, hogy az orvosok tévedtek, a diagnózis volt hibás.

Amint azonban a gyermek növekedett, rá kellett jönniük, hogy a lemaradások nem csökkennek, a fejlődés üteme nem gyorsul. Ez körülbelül a gyermek egy éves korában történt, amikor is rádöbbsentek, hogy a gyermek másságával kapcsolatos szorongásai miatt eltávolodtak a környezetükben élőktől s egyre inkább magukra maradtak, családi életük túlságosan zárttá vált.

A szülők úgy döntöttek, hogy az anya visszamegy munkahelyére s a gyermek számára egy be- és elfogadó bölcsődét keresnek.

A gyermek most másfél éves. A szülők kezdeti szorongása kissé oldódni látszanak, s megnyugvással és örömmel hallják, hogy a kislány mennyi mindenre képes.

Az információ tartalom vázlata:

- A rendellenes fejlődés fogalma
- A rendellenes fejlődést eredményező leggyakoribb okok
- A rendellenes fejlődés korai jelei
- A korai fejlesztés fogalma
- Előítéletek, a másság elfogadása
- Veszteség és szégyenérzet
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének lehetőségei
- A rendellenesen fejlődő gyermekek fejlesztéséhez igénybe vehető szakemberek
- A szülő támogatásának lehetőségei